

Landbruks- og matdepartementet

PB 8007 Dep
0030 Oslo

Deres ref:

Vår ref:310/ 78- 2004 HJø/ 6166

Dato: 6.12.04

Høring på utkast til forskrift om midler til bygdeutvikling.

I St. prp. nr 66 (2003- 2004) ble det fremholdt viktigheten av å ha en helhetlig strategi for næringsutvikling. Partene var enig om å utvikle en nasjonal og overordnet strategi for utvikling av verdiskaping, næringsutvikling samt videreutvikling av konvensjonelt landbruk i hele landet. Norsk Bonde- og Småbrukarlag hadde av den grunn forventet at det i utkast til ny BU- forskrift skulle framgå en nasjonal og overordnet målsetting for hvordan det regionalt skal legges til rette for tilflytting til grender og distrikt gjennom aktiv tilrettelegging av næringsutvikling. Dette krever en ny vinkling på bruk av BU- midlene som Norsk Bonde- og Småbrukarlag ikke kan se at er lagt til grunn ved utarbeiding av en ny BU- forskrift. Tvert om skjer det en videreføring av det Landbruks- og matdepartementet har valgt å kalle Landbruk Pluss, som så langt er basert på det regjeringa velger å kalle et behov for forenkling og samordning i landbrukssektoren.

Ut fra behovet om forenkling er det igangsatt et utviklingsprosjekt med tre sentrale element:

- Utarbeidelse av en nasjonal strategi for landbrukstilknyttet næringsutvikling
- Modernisering av BU- ordningen og overføring av forvaltningsansvar til regionalt nivå
- Utarbeiding av regionale strategier for landbrukstilknyttet næringsutvikling

I høringsbrevet heter det: *Den nasjonale strategien vil representere overbygningen for LMDs midler til næringsutvikling inkl. verdiskapingsprogrammene, og skal bidra til en klarere styringsmodell for bruk av midler til landbruksrelatert næringsutvikling. Den nasjonale strategien vil på denne måten konkretisere ideene i Landbruk Pluss, og vil danne et viktig grunnlag for videre politikk- og virkemiddelutforming.*

Både Effektutvalget og Distriktskommisjonen viser til at det er bruk for en helhetlig politikk der man gjerne samordner tiltak med tiltak innen andre sektorer. Norsk Bonde- og Småbrukarlag krever med dette at den nasjonale styringsgruppen utarbeider mål for en enhetlig styring av BU- midlene i sin strategi for næringsutvikling som samsvarer med den nasjonale målsettingen om å opprettholde et landbruk med ulike bruksstørrelse over hele landet. Den nasjonale strategigruppas mål bør deretter innarbeides i forskrift om BU- midler og slik definere bruksområdet for utviklingsmidlene i landbruket.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil videre påpeke at det regionalt er behov for å huske at det er beitedyr som holder kulturlandskapet åpent og at det i en regional strategi for næringsutvikling også bør inngå mål om hvordan et robust konvensjonelt landbruk skal videreføres i de ulike fylkene.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag kan ikke se at den forskriften som her legges frem legger til rette for en klarere styringsmodell. Tvert imot er formålsparagrafen nærmest fjernet fra gjeldende forskrift og det fremstår som uklart hvem som har rett til utviklingsmidler gjennom BU- ordningen og hvilke mål som gjelder for disse midlene og dermed norsk landbrukspolitikk. Norsk Bonde- og Småbrukarlag stiller av den grunn spørsmålstegn ved at regionale styringsprogram skal vedtas **før** en forskrift og en nasjonal strategi er fastsatt. En nasjonal strategi er ennå ikke utarbeidet for midlene og dette vil innebære en nærmest tilfeldig bruk av midlene i fylkene i 2005, noe Norsk Bonde- og Småbrukarlag ikke kan tro at landbruket er tjent med. I senere år bør konkrete nasjonale målsetninger ligge til grunn for den fylkesvise fordelingen av midler.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har merket seg at Landbruks- og matdepartementet legger vekt på forenkling og økt regionalt handlingsrom for å nå målsetninger departementet har satt seg knyttet til Landbruk Pluss. LMD viser dermed til en strategi som Norsk Bonde- og Småbrukarlag ikke kan se at er utformet. LMD viser til St. prp. nr 66 (2003- 2004). Når det gjelder målsetninger trukket opp i St. meld 19 (1999- 2000) er ikke målsetninger fra meldinga nevnt av LMD i høringa av forskrifta. Dette kommer vi tilbake til i merknader knyttet til paragraf 1 i forskriften.

§ 1 Formålsparagraf

Formålsparagrafen må slå fast at den som eier en landbrukseiendom er søkeberettiget på BU- midler dersom han/ hun vil legge til rette for næringsutvikling på bruket eller i tilknytting til dette. Norsk Bonde- og Småbrukarlag finner ikke at dette går frem av tekst i utkast til ny forskrift og mener at dette bør fremgå av formålsparagrafens første ledd.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil også påpeke at § 1, 2. avsnitt i gjeldene forskrift bør forbli en del av formålsparagrafen i forskrifta:

Utdrag:

”Formålet med BU- midlene er å fremme lønnsom næringsutvikling på bygdene innen og i tilknytting til landbruket gjennom å:

- a) medvirke til etablering og utvikling av småskala virksomhet*
- b) fremme lokalsamfunnstiltak som legger forholdene til rette for næringsutvikling*
- c) stimulere til rekruttering av begge kjønn til landbruket”*

Norsk Bonde- og Småbrukarlag fremholder at dette er tiltak rettet mot gjeldende landbrukspolitiske målsetninger. Fylkene må pålegges å følge opp nasjonalt fastsatte målsetninger under utarbeidelse av regionale målsetninger.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil også hevde at § 4, 4. og 5. ledd i gjeldende forskrift skal gjelde. De tre punktene er skrevet inn under:

”Det skal særlig satses på menneskelige og naturgitte ressurser knyttet til bygda og til landbruket. Tiltak for å skape strukturer og miljø for omstillinger i bygdesamfunnene, og tiltak som fremmer innovasjon og nyskaping skal vektlegges.

Det skal legges særlig vekt på fremme samarbeidstiltak og tiltak som gir lønnsom sysselsetting i distrikter med særlige sysselsettingsvansker eller svakt utbygd næringsgrunnlag. Kvinner og personer under 35 år skal prioriteres både for næringsmessige tiltak og andre tiltak”.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag viser også her til gjeldende politiske målsetninger om hvordan kvinner og personer i ung alder skal stimuleres til å overta landbruksbedrifter. I ulike grender og distrikt er det viktig å tenke helhetlige tiltak og da bør det fremgå av forskriften at også fellestiltak o.l. kan prioriteres.

§ 4 Tiltaksgrupper og tilskuddsnivå

Midler som forvaltes regionalt

Skillet mellom tilskudd til tiltak i tradisjonelt landbruk og tilleggsnæring er foreslått fjernet fra 2005. LMD viser til at dette skal legge til rette for å prioritere gode prosjekter på tvers av det som er kalt ”konvensjonelt landbruk” og tilleggsnæring. Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil fremholde at fylkene likevel skal pålegges en vurdering av om det er behov for å videreføre en delt ordning i sine fylker for å opprettholde både konvensjonelt landbruk og næring tilknyttet landbruket. Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil hevde at dette vil være nødvendig for å sikre både en fortsatt husdyrproduksjon og utvikling av annen næring i små og større bygder i ulike regioner i Norge.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag påpeker at det bør utarbeides rutiner for oppfølging av bruk av midler regionalt. Større regionalt handlingsrom fører til større grad av regional handlefrihet, men det krever også at det settes regionale mål for bruk av midlene som skal følges opp.

Satsing på melk- og storfe 2005

Det er avsatt egne midler til et melk- og storfeprogram i 2005. Norsk Bonde- og Småbrukarlag krever at det blir lagt en strategi for bruk av midlene samt fylkesvise fordelinger av midlene, slik at det kan vurderes hvordan midlene har blitt brukt og hva som er oppnådd i etterkant. Sett frem mot innføring av krav om løsdrift i 2019, vil det være en målsetting å vurdere dette og lignende tiltak i årene som kommer.

§ 4 Tilskuddsform

Tilskudd til investering er økt fra 20 til 30 % og blir beregnet ut fra det totale estimerte kostnadsbeløpet ved en nyinvestering. Øvre beløpsgrense for investeringer har tidligere vært 1 000 000 kroner, men dette taket ble fjernet i jordbruksforhandlingene 2004.

Ved en nyinvestering vil de fleste produsenter være pålagt å utarbeide en driftsplan der framtidige inntekter/ utgifter estimeres. Stadig flere brukere har en stor grad av produksjonstilskudd oppført som inntekter i minimum en 6- års periode frem i tid. Det bør i BU- ordningen pålegges Fylkesmannen å gjøre en vurdering av hvor stor andel av framtidige inntekter som kan tillates i form av produksjonstilskudd. Norsk Bonde- og Småbrukarlag påpeker at dette er økonomiske rammer som endres år for år, og at dette er tiltak som kan slå svært negativt ut likviditetsmessig for produsenten.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag finner også grunn til å påpeke at gjeldsnivået til norske bønder kan stige som resultat av at det fra 1.1.2005 legges til rette for fullfinansiering av nye tiltak til lavere rente enn på flere tiår. Produsenter har tradisjonelt utført en stor del av jobben selv og slik unngått et større gjeldsnivå enn nødvendig.

§ 4 tredje ledd, innovasjon

Norske landbruksprodusenter oppfordres til nyskaping. I en rekke tilfeller vil det ikke være samsvar mellom det å være nyskapende og det å kunne vise til økt inntjening kort tid etter større investeringer. Norsk Bonde- og Småbrukarlag viser til at det er behov for fortsatt stor vekt på at det fylkesvis må avsettes midler til forprosjekter for å vurdere hvor gode inntjeningsmuligheter det er knyttet til ulike tiltak. Dette er også et fylkesvis ansvar at det sørges for god nok vurdering av ulike tiltak.

§ 6 Todelt klagesystem

Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil ta stilling til LMD sin vurdering av et to- delt klagesystem, når denne vurderingen foreligger.

Med hilsen

John Petter Løvstad
Ass. generalsekretær

Heidi Jønholt
Rådgiver